

ADOPTIOLAUTAKUNNAN AJANKOHTAISET ASIAT

/ Lakimies, adoptiolautakunnan sihteeri, Jonna Salmela

Adoptiokoulutus 26.1.2016
Säätytalo

8.2.2016

1. ILMAN PALVELUNANTAJAA TAPAHTUVAT ADOPTIOT (SUKULAISADOPTIOT)

2. ADOPTIOLAUTAKUNNAN OHJEISTUKSIA JA MUUTA TIEDOTETTAVAA

1. ILMAN PALVELUNANTAJAA TAPAHTUVAT ADOPTIOT

- Ensisijaisesti kansainväliset adoptiot toteutetaan palvelunantajan välityksellä (myös sukulaisadoptiot).
- Adoptioneuvonnanantajan on ohjattava pyytämään adoptiopalvelua
- Jos adoptiopalvelua ei voi saada (esim. kyseessä maa, jonka kanssa ei ole yhteistyötä), adoption voi toteuttaa ilmankin palvelunantajaa tietyin tiukoin edellytyksin
- Silloinkin pyydettävä adoptioneuvontaa ja haettava adoptiolupaa
- Luvan voi saada vain adoption, joka koskee lähisukulaislasta tai lasta, joka on ollut vakiintuneesti hakijan hoidettavana ja kasvatettavana

LAPSEN ETU

- Ensisijaisena ratkaisuperiaatteena kaikessa lasta koskevassa toiminnassa ja päätöksenteossa on oltava lapsen etu (LOS 3art, AdL 2§)
- Lapsen edun ensisijaisuus kansainvälisessä adoptiossa :
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/154571>

- Lähtökohta: Lapsen oikeus adoptioon
- Subsidiariteetti- eli läheisyysperiaate = ensisijainen vaihtoehto on aina kasvaa omassa maassaan
- Adoption tarkoituksena on tarjota koti lapselle, jolla sitä ei ole
- Adoption tarkoituksena on lapsen ja vanhemman välisen suhteen vahvistaminen

- Adoption motiivit?
- Onko lapsi todella kansainvälisen adoption tarpeessa? Voi olla jos orpolapsi (ja lähipiiri lapsen lähtömaassa kartoitettu)
- Jos lapsi ei ole orpo: millä perusteella katsotaan, että on lapsen edun mukaista tulla erotetuksi perheestään?
- Pelkästään taloudelliset syyt eivät riitä lapsen erottamiseen perheestään (YK:n lapsen oikeuksien yleiskommentti nro. 61 koskien LOS:n 3 artiklaa) Auttaa voi lievemminkin keinoilla

- Sekä adoptoitavan lapsen, että hänen mahdollisten vanhempiensa suostumukset, mielipide, ajatukset ja ymmärrys adoptiosta selvitettävä adoptioneuvonnassa mahdollisuuksien mukaan.
- Lapsen etu muodostuu useasta eri osatekijästä. Kaikki tekijät eivät ole painoarvoltaan samanlaisia. Niitä on punnittava keskenään (lapsen oikeus elää omassa perheessään vs. lapsen oikeus turvalliseen kasvuun ja kehitykseen)
- Kyseessä on kokonaisarvio

Epätodennäköistä, että adoptiolle edellytyksiä, jos:

- Lapsi iältään vanhempi ja hänellä on jo vanhemmat tai muuta lähisukua. Myöskään lapsen ja vanhemman välistä suhdetta ei ole selvästikään muodostunut
- Korostuu selvästi, että lapselle halutaan tarjota vain parempi elintaso. Maahantulosäännösten kiertäminen
- Jos kyseessä "adoptio" islaminuskoisesta maasta (esim. Irak, Algeria). Näissä maissa adoptiota ei pääsääntöisesti tunneta, vaan adoption korvaa *kafala*, eli huollonsiirto.

- Suurin osa lautakuntaan saapuneista sukulaisadoptiohakemuksista on ollut sellaisia, joissa adoptoitava ei ole orpo.
- Tällöin adoptio voi olla lapsen edun mukainen, jos lapsen turvallinen kasvu ja kehitys perheessä vaarantuu. Silloinkin lapsen muu lähipiiri omassa maassaan on ensin kartoitettava.
- Adoptiolautakunta on myöntänyt lupia ilman palvelunantajaa tapahtuviin adoptioihin 3 kpl vuosien 2012-2016 aikana. Hakemuksia tullut noin 20.

Tarvittavia asiakirjoja sukulaisadoptioissa

- asiakirjanäyttö sukulaisuussuhteesta (lähisukulainen)
- biologisten vanhempien suostumukset
- lapsen syntymätodistus
- lapsen mielipiteen selvittäminen
- lapsen alkuperämaan sosiaaliviranomaisten laatima selvitys siitä, miksi lapsi ei voi jäädä asumaan biologiseen perheeseensä
- lapsen alkuperämaan sosiaaliviranomaisen laatima selvitys siitä, että lapsen biologiset vanhemmat ovat saaneet adoptioneuvontaa ja ymmärtävät adoption merkityksen

MUUTA MUISTETTAVAA

- Tärkeä tiedottaa hakijoita, että adoptiolupa tarvitaan aina, kun asuu Suomessa - ettei tule ns. pattitilanteita (Helsingin hovioikeus, nykyisin käräjäoikeus, ei voi enää tunnustaa adoptioita yhtä laajasti, kuin ennen!)
- Luvan hakeminen jälkikäteen mahdollista, vaan ei ongelmatonta. Se ei ole ratkaisu tunnustamiskiellon (vrt. edellinen kohta) ehdottomuuteen.
- Perheen sisäiset adoptiot = ei tarvita lupaa, jos sekä hakija, että lapsi asuu Suomessa (AdL 39§), tarvitaan lupa, jos lapsi asuu ulkomailla.

- Kaikki asiakirjat on legalisoitava!
- Jotta ulkomailla laadittu ulkomaan viranomaisen antama asiakirja saisi tarkoitetun oikeusvaikutuksensa Suomessa, on asiakirja laillistettava (eli legalisoitava). Asiakirjan laillistaminen on asiaan osallisten oikeusturva- ja hallinnon luotettavuuden varmistamiseen liittyvä toimenpide, jolla varmistetaan se, että asiakirjan antaneella taholla on ko. maassa sen maan lakien mukaan oikeus tällaisen asiakirjan antamiseen.
- Laillistaminen tehdään kahdella eri tavalla riippuen siitä, onko kyseinen maa liittynyt Haagin ulkomaisten yleisten asiakirjojen laillistamisvaatimuksen poistamisesta tehtyyn yleissopimukseen vuodelta 1961 (ns. Apostille -sopimus).

- Jos asiakirja on annettu ns. apostille -maassa, asiakirjan oikeellisuus varmennetaan maan toimivaltaisen viranomaisen antamalla apostille -todistuksella. Todistuksella varmennetaan asiakirjassa oleva allekirjoitus, asiakirjan allekirjoittajan asema ja tarvittaessa asiakirjassa oleva sinetti tai leima.
- Muissa kuin ns. apostille -maissa asiakirjojen oikeellisuuden laillistaa kyseisen maan ulkoministeriö, minkä jälkeen siinä maassa toimivaltainen Suomen edustusto laillistaa asiakirjan liittämällä siihen todistuksen edellä mainitun ulkoministeriön virkamiehen oikeudesta antaa ko. todistus. Mikäli ko. maassa ei ole Suomen edustustoa eikä kyseinen maa kuulu minkään Suomen edustuston toimipiiriin, saattaa joissakin tapauksissa olla mahdollista laillistuttaa asiakirjat toisen pohjoismaan edustustossa (pois lukien Norja).

2. ADOPTIOLAUTAKUNNAN OHJEISTUKSIA JA MUUTA TIEDOTETTAVAA

Jatkoluvat

- Siirtymäsäännökset: Lupaa voitu kerran pidentää vanhan lain mukaisesti. Jos lasta ei ole sinä aikana tullut, on haettava kokonaan uutta lupaa. Kotiselvitys voi olla tällöin hieman suppeampi.
- Toinen tai kolmas jatkolupa: Sosiaalityöntekijän laatiman lisäselvityksen on oltava "normaalia" perusteellisempi. Ks. He 47/2011vp. S. 68 ja opas adoptioneuvonnan antajille s. 51.

T-todistukset

- T-todistukset pitää olla kaikilta hakijoilta hakemuksen liitteenä, myös ns. perusterveiltä hakijoilta
- T-todistukset täytyy olla täydelliset
- Hakijan on allekirjoituksellaan vakuutettava, että hänen antamansa tiedot ovat oikeat

Poliisitiedot

- Adoptioneuvonnan aikana tulee rikosrekisterin lisäksi tarkistaa myös adoptionhakijoiden poliisitiedot ja tiedot mahdollisista kotihälytyksistä. Tarkistamisesta saa olla kulunut korkeintaan yksi vuosi sillä hetkellä, kun hakemus saapuu adoptiolautakuntaan.
- Kun adoptioneuvonnanantajana toimii kunnan sosiaalihuollon toimielin, sillä on oikeus saada poliisitiedot suoraan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 20§:n nojalla.

- Kun adoptioneuvontaa antaa adoptiotoimisto (käytännössä Pelastakaa Lapset ry), sen on pyydettävä poliisitietojen tarkistamista hakijoiden kotikunnan sosiaalihuollon toimielimeltä samalla, kun se hankkii adoptiolain (22/2012) 24§:n nojalla lausunnon hakijoiden olosuhteista.
- Adoptiolautakuntaan ei saa toimittaa hakijoiden poliisitietoja sellaisenaan. Riittävää on kotiselvitykseen kirjoitettu maininta siitä, että poliisitiedot on tarkistettu. Jos adoptionhakijan poliisitiedoista löytyy sellainen merkintä, jolla voi olla vaikutusta adoptiovanhemmuuteen, se täytyy kirjata kotiselvitykseen.

- Muussa tapauksessa kotiselvitykseen riittää kirjaus siitä, että hakijan poliisitiedot on tarkistettu ja tarkistuspäivämäärä. Arvion mahdollisesta vaikutuksesta adoptiovanhemmuuteen tekee kunnan sosiaalihuollon toimielin.
- Merkintä poliisitietojen tarkistamisesta ja mahdollisista kotihälytyksistä tulee 1.1.2016 alkaen olla kaikissa kotiselvityksissä. Mikäli merkintää ei ole, joutuu adoptiolautakunta pyytämään lisäselvitystä.

Mistä lautakunta pyytänyt lisäselvityksiä?

- Voimavaroista sisarusadoptioon
- Lapsuudenaikaisten tai muiden vaikeiden kokemusten läpikäynnistä
- Alkoholinkäytöstä
- Miehen mallista
- Ulkomailta adoptoidun lapsen erityisyyden käsittelystä
- Lasta koskevista toiveista (ikätoive, terveydentila)
- Terveydentilasta (fyysinen ja psyykkinen)
- Perheessä olevan lapsen tapaamisesta ja sosiaalityöntekijän havainnoista
- Sosiaalityöntekijän kannanotosta
- Läheisille kertomisesta
- Uskonnollisesta vakaumuksesta

Yksi erityiskysymys

- Lapsen sijoittaminen suoraan adoptioperheeseen kotimaisissa adoptioissa, kun perheellä ei ole (vielä) lupaa.
- Erittäin harvinainen tilanne
- Tulee kyseeseen lähinnä silloin, kun lapsen biologinen äiti toivoo tätä
- Adoptiolaki ei estä lapsen sijoittamista suoraan tulevaan adoptioperheeseen
- Luvan voi hakea myös jälkeenpäin
- Arvioitava tapauskohtaisesti, lapsen etu edellä.
- Ehdoton pääsääntö on, että lapsen voi sijoittaa vain luvan saaneeseen perheeseen. Näitä perheitä on jo paljon!

Vielä lopuksi.....

- Sosiaalityöntekijältä toivomme selkeää ja rohkeaa kannanottoa hakijoiden soveltuvuudesta adoptiovanhemmaksi!

KYSYMYKSIÄ JA KESKUSTELUA!

8.2.2016

KIITOS!

8.2.2016

LOUNASPAIKKOJA LÄHELLÄ SÄÄTYTALOJA

- Ravintola Pihapaviljonki, Snellmaninkatu 5, sisäpiha
- Ravintola Piano, Rauhankatu 15
- Kotipizza Kruununhaka, Mariankatu 10
- Ravintola Rodolfo, Kirkkokatu 5
- Ravintola Sunn, Aleksanterinkatu 26
- Ravintola Family, Unioninkatu 39